

P. E. SVINHUFVUDIN MUISTOSÄÄTIÖN TOIMINTAKERTOMUS

1.10.2023–30.9.2024

Muistosäätiön ensisijaisena tehtävänä on Svinhufvudin ja häntä lähellä olevien asioiden esille nostaminen valtakunnallisella tasolla. Säätiön tarkoituksena on isänmaallisten perinteiden vaaliminen ja kehittäminen sekä Svinhufvudin muiston ja elämäntyön säilyttäminen jälkipolville. Säätiö toteuttaa tehtävänsä jakamalla stipendejä ja apurahoja itsenäisyysajan ja sitä edeltäneen ajan historian tutkimiseksi sekä siihen keskeisesti liittyvän P. E. Svinhufvudin osuuden tunnetuksi tekemiseksi julkaisemalla tutkimusta tai avustamalla tutkimuksen julkaisemista sekä vaalimalla muullakin arvokkaalla tavalla Svinhufvudin muistoa. (Säännöt)

Muistosäätiön toimintastrategian avulla jäsenetään toimintaa ja erilaisia tapoja tuoda esille P. E. Svinhufvudin arvo- ja aatemaailmaa ajankohtaisiin teemoihin. Vuosien 2023–2024 painopisteenä on ollut aateluus ja suvun perintö -teeman esilläpito. Olemme myös jatkaneet Svinhufvudille keskeisen oikeusvaltio -teeman pohdintaa. Kotkaniemi-museon näyttelyt, seminaarit, julkaisut ja muu viestintä rakentuvat vuositeeman mukaisesti.

Toimintavuonna 1.10.2023–30.9.2024 säätiö julkaisi Kotkaniemestä kertovan *On onnellista omistaa koti* -kirjan. Lisäksi säätiö järjesti Helsingissä vuosijuhlan, jonka teemana oli *Säätyvaltiopäivien perintö eduskunnalle*. Helsingissä järjestettiin myös seminaarit *Oikeusvaltion vaaran paikat* ja *Aatelisnaiset uuden ja vanhan maailman rajalla*. Tilaisuuksien tunnettuisuutta lisättiin tuottamalla kolme niiden teemoista kertovaa podcastia. Säätiö osallistui Kotkaniemi-museon keväällä 2024 avatun uuden *Svinhufvud af Qvalstad – aatelissuvun vaiheita* -museonäyttelyn valmisteluun Kotkaniemi-säätiön kanssa.

Hallinto

Muistosäätiön hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi Elinkeinoelämän keskusliiton toimitusjohtaja Jyri Håkämies. Varapuheenjohtajina toimivat hovioikeuden presidentti Jussi Kivinen ja professori Aura Korppi-Tommola.

Erovuorossa olleet jäsenet puheenjohtaja Timo Erkkilä, rehtori Ari Huovinen, suurlähettiläs (eläkkeellä) Kim Luotonen ja museonjohtaja Saija Ylitalo valittiin uudelle kolmivuotiskaudelle 15.12.2023–15.12.2026. Uusiksi jäseniksi hallintoneuvostoon valittiin professori Anu Lahtinen, professori Johanna Rainio-Niemi ja eduskunnan johtava tietoasiantuntija Timo

Turja, kaikki kaudelle 2023–2026. Valintojen jälkeen hallintoneuvostossa on puheenjohtajan lisäksi 27 jäsentä.

Muistosäätiön hallituksen puheenjohtajana toimi eduskunnan varapuhemies Paula Risikko. Hallituksen jäsenistä erovuorossa oli dosentti Kati Katajisto, joka valittiin uudelle kaudelle 15.12.2023–15.12.2026. Hallituksessa on puheenjohtaja Paula Risikon ohella kuusi jäsentä: filosofian tohtori Kalle Virtapohja (varapuheenjohtaja), työelämäprofessori Sami Karhu, tohtori Kati Katajisto, dosentti Raimo Savolainen, filosofian maisteri Jenny Thuneberg ja filosofian maisteri Marjo Timonen.

Hallitus kokoontui toimikaudella viisi kertaa. Lisäksi oli taloustoimikunta sekä työryhmiä valmistelemassa näyttelyä, seminaareja ja tiedotusta. Hallituksessa on monipuolista Suomen historian ja tiedotuksen osaamista, valtiollisen elämän tuntemusta sekä verkostoja.

Asiamiehenä toimi filosofian tohtori Maritta Pohls. Asiamies hoitaa säätiön juoksevat asiat, kokousten valmistelun ja säätiön rahaliikenteen sekä osallistuu talouden hoitoon yhdessä taloustoimikunnan kanssa.

Kirjanpitoa hoiti Elegian Oy. Säätiön tilintarkastajana toimii HJL Tilintarkastajapalvelut Oy (HT Eila Pajunen). Sama toimisto vastaa varatilintarkastajista.

Säätiön vuosikokous

Säätiön hallintoneuvoston vuosikokous järjestettiin 15.12.2023 Eduskunnan Pikkuparlamentissa. Kokoukseen osallistui 20 hallintoneuvostoon valittua tai ehdolla olevaa jäsentä sekä hallituksen jäseniä. Kokouksen puheenjohtajana toimi hallintoneuvoston varapuheenjohtaja, hovioikeuden presidentti Jussi Kivinen. Ennen vuosikokousta laskettiin seppele presidentti P. E. Svinhufvudin patsaalla.

Säätiön vuosijuhla

Säätiön 15.12.2023 Eduskunnan Pikkuparlamentissa järjestämän vuosijuhlan teemana oli *Säätyvaltiopäivien perintö eduskunnalle*. Tilaisuuden avasi eduskunnan toteuttama lyhytelokuva *Demokratian polku*. Seminaarissa puhuvat professori Henrik Meinander, *Säätyvaltiopäivistä eduskuntauudistukseen*, professori Anu Lahtinen, *Aatelissäätö ja P. E. Svinhufvud säätyvaltiopäivillä* ja yhteiskuntatieteiden tohtori Onni Pekonen, *Säätyvaltiopäivien perintö eduskunnalle*. Paneelissa kansanedustajat Elisa Gebhard ja Jouni Ovaska sekä eduskunnan apulaispääsihteeri Timo Tuovinen keskustelivat eduskunnan työtapojen uudistamisesta. Paneelin puheenjohtajana toimii varapuhemies Paula Risikko. Vuosijuhlaan osallistui 150 henkilöä.

Kirjapalkinto

Vuosijuhlassa luovutettiin P. E. Svinhufvudin muistosäätiön kirjapalkinto tohtori Jenni Haukiolle teoksesta *Sinun tähtesi täällä*. Kirja käsittelee huolella ja eri näkökulmista presidentin puolison asemaa ja presidentti-instituutiota, siihen liittyviä erilaisia ennakko-

odotuksia ja jopa väärinkäsityksiä. Tekijä avaa ymmärrettävällä tavalla ja omakohtaisesti, miten nimenomaan hän on ymmärtänyt tehtävänsä osana presidentti-instituutiota.

On onnellista omistaa koti -kirja

Filosofian maisteri Annastiina Löppösen kirjoittama *On onnellista omistaa koti* kuvaa Pehr ja Ellen Svinhufvudin Kotkaniemeä. Svinhufvudien sukuhistorian ja Kotkaniemen vaiheiden ohella teos kertoo niin omavaraisuuden ihanteesta kuin sisustuksen historiasta. Samalla se avaa kiinnostavan ikkunan suomalaisissa kodeissa 1900-luvun alkupuolella tapahtuneisiin muutoksiin, jotka ulottuivat myös Kotkaniemen tilalle.

”On onnellista omistaa koti. Olimmepa mieheni kanssa missä tahansa oli Kotkaniemi se paikka, johon aina kaipasimme ja vasta tänne tultuamme tunsimme olevamme kotona.”
- Ellen Svinhufvud.

Oikeusvaltion vaaran paikat -seminaari 27.6.2024

Muistosäätiö toteutti yhdessä Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen kanssa Tieteiden talon auditoriossa Helsingissä *Oikeusvaltion vaaran paikat* -seminaarin. P. E. Svinhufvudin muistosäätiön hallituksen varapuheenjohtaja, filosofian tohtori Kalle Virtapohja ja Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen hallituksen puheenjohtaja professori Janne Salminen avasivat tilaisuuden. Seminaarissa puhuivat professori Johanna Rainio-Niemi, *Oikeusvaltion haasteet kriisien keskellä: historiallinen näkökulma*, tuomari Pauliine Koskelo, *Oikeusvaltion eurooppalaiset näkymät*, professori Martti Häikiö, *Oikeusvaltion karikat 1970-luvulla*, korkeimman hallinto-oikeuden presidentti Kari Kuusiniemi, *Oikeusvaltiomme rakenteelliset heikkoudet*, professori Elina Pirjatanniemi, *Oikeusvaltion kansainväliset takeet* ja perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Heikki Vestman, *Perustuslakivaliokunta demokraattisen oikeusvaltion instituutiona*. Seminaariin osallistui noin 120 henkilöä paikan päällä ja etäosallistujina. Seminaarin tallenne oli kesän ajan Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen sivuilla.

Aatelisnaiset uuden ja vanhan maailman rajalla -seminaari 22.8.2024

Muistosäätiö järjesti Ritarihuoneella seminaarin *Aatelisnaiset uuden ja vanhan maailman rajalla*. Tilaisuuden avasi Svinhufvud af Qvalstad -suvun päämies, varatuomari Eino Svinhufvud. Aatelisnaiset osana sääty-yhteiskuntaa -osiossa puhuivat professori Anu Lahtinen, *Svinhufvud -suvun esiäidit*, filosofian tohtori Riikka-Maria Rosenberg, *Helena von Burghausen (1763–1838) ja säädyn mukainen elämä 1700- ja 1800-lukujen taitteessa* ja filosofian tohtori Maria Vainio-Kurtakko, *Ellen de la Chapelle (1857–1921), vapaaherratar ja taiteilijan puoliso*. Aatelisnaiset uuden ajan murroksessa -osiossa puhuivat filosofian tohtori Katja Weiland-Särmälä, *Elin Kjälström (os. von Rehausen, 1859–1928) ja aateluuden aineeton perintö*, filosofian tohtori Maritta Pohls, *Ellen Svinhufvud (1869–1953) ja maatalon emännän julkikuva* ja professori Johanna Ilmakunnas, *Alma Söderhjelm (1870–1949), historioitsija ja kirjailija*. Loppukeskustelun moderaattorina toimi P. E. Svinhufvudin muistosäätiön hallituksen jäsen, dosentti Kati Katajiston. Seminaariin osallistui noin 120 henkilöä.

Ukko-Pekka -kävely 13.5.2024

Ukko-Pekka -kävely järjestettiin Kulosaassa, missä on Svinhufvudin mukaan nimetty tie ja portaat. Presidentti Svinhufvud oli nuorena taitava voimistelija ja uimari ja myöhemmin innokas metsästäjä ja ikämiessarjoissa menestynyt kilpa-ampuja. Kävely toteutettiin yhdessä Tahko Pihkala -seuran ja Kulosaarelaiset ry:n kanssa ja sitä johtivat Tahko Pihkala -seuran kunniapuheenjohtaja, liikuntaneuvos Tuomo Jantunen ja P. E. Svinhufvudin muistosäätiön varapuheenjohtaja, tohtori Kalle Virtapohja. Kävelyyn osallistui noin 80 henkilöä, jotka saivat Tahko Pihkala -seuran kustantaman, tietokirjailija Kalle Virtapohjan kirjoittaman *Helsinkiläisen pieni kuntoiluopas* -kirjasi.

Tuki Kotkaniemelle

P. E. Svinhufvudin muistosäätiö tukee Presidentti P. E. Svinhufvudin kotimuseon toimintaa järjestämällä siellä erilaisia tilaisuuksia sekä rahoittamalla kokoelmatyötä ja vaihtuvien näyttelyjen järjestämistä.

Muistosäätiön hallintoneuvoston jäsen diplomi-insinööri Matti Hirvikallio toimii Kotkaniemi -säätiön hallituksen puheenjohtajana. Kotkaniemi-säätiön hallituksessa Muistosäätiötä edustaa muistosäätiön hallintoneuvoston jäsen filosofian tohtori Marko Paavilainen.

Muistosäätiö osallistui Kotkaniemen uuden kesällä 2024 avattavan *Svinhufvud af Qvalstad – aatelissuvun vaiheita* -museonäyttelyn valmisteluun yhteistyössä Kotkaniemi-museon kanssa. Näyttelyn käsikirjoituksen laati muistosäätiön tilauksesta professori Anu Lahtinen ja näyttelyn toteutuksesta vastasi Kotkaniemen museoamanuenssi, filosofian maisteri Annastiina Löppönen. Kesän 2025 loppuun esillä olevan näyttelyn yleisöavajaiset olivat 25.5.2024.

Muistosäätiön järjestämälle retkelle kutsuvierasavajaisiin 24.5.2024 osallistui 60 henkilöä. Avajaisissa P. E. Svinhufvudin muistosäätiön hallituksen jäsen, dosentti Kati Katajisto haastatteli näyttelyn käsikirjoittajaa, professori Anu Lahtista ja näyttelyarkkitehti Annastiina Löppönen esitteli näyttelyä.

Kotkaniemessä oli kesän 2024 aikana noin 8000 kävijää, jotka näkivät myös *Svinhufvud af Qvalstad – aatelissuvun vaiheita* -näyttelyn. Kotkaniemen ajankohtaisesta tilanteesta www.kotkaniemi.fi.

Vuosijuhlassa 15.12.2023 P. E. Svinhufvudin muistosäätiö onnitteli 10 vuotta täyttävää Kotkaniemi-säätiötä onnistuneesta työstä ja ojensi Kotkaniemi-säätiölle 10 000 euron avustuksen näyttelyjen järjestämiseen ensisijaisena kohteena näyttelyvitriinit.

Apurahat ja yhteistyö

Muistosäätiö rahoitti Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -museon Tuki ry ja Vapaussotiemme Lakeuden Perinneyhdistys ry:n Seinäjoella 7.9.2024 järjestämää seminaaria *Suojeluskunnat 1920-luvulta jatkosotaan sekä kodinturvajoukot Pohjoismaissa*

nyt. Muistosäätiön puheenjohtaja Paula Risikko välitti seminaarissa P. E. Svinhufvudin muistosäätiön tervehdyksen.

Muistosäätiö onnitteli 125 täyttävää Suomalaista Lakimiesyhdistystä, jonka perustajajäsen ja ensimmäinen puheenjohtaja P. E. Svinhufvud oli.

Viestintä

Muistosäätiön verkkopalvelussa www.svinhufvudinmuistosaatio.fi kerrotaan laajasti säätiön tilaisuuksista, kirjapalkinnosta, *On onnellista omistaa koti* -kirjasta, podcasteista ja Kotkaniemen uudesta näyttelystä. Verkkopalvelussa on myös hallituksen jäsenten esittely sekä paljon aineistoa, mm. Svinhufvudin elämäntarina sekä videoita, puheita ja kirjoituksia.

Yhteistyössä Menneisyyden jäljillä / maisteri Lotta Vuorion kanssa toteutettiin podcastit: *Aateli ja Svinhufvud suku*, keskustelijoina professori Anu Lahtinen ja museoamanuenssi Annastiina Löppönen.

Aatelisnaisia ja yhteiskunnallisia vaikuttamismahdollisuuksia, keskustelijoina professorit Johanna Ilmakunnas ja Petri Karonen.

Oikeusvaltion vaaroja ja demokratiaa haastavia poikkeustilanteita, asiantuntijana Helsingin yliopiston poliittisen historian professori Johanna Rainio-Niemi.

Talous

Säätiön taloudenhoitoa leimasivat P. E. Svinhufvudin elämäntyön muistaminen monin eri tavoin, usein liittyen Kotkaniemen toiminnan tukemiseen.

Taloudenhoitoa valvoo hallituksen päättämin valtuuksin taloustoimikunta, johon kuuluivat hallituksen puheenjohtaja Paula Risikko, Matti Hirvikallio, Sami Karhu, Marko Paavilainen ja Maritta Pohls.

Säätiön hallintokuluissa on oltu säästäväisiä ja sijoitustoiminnassa varovaisia. Säätiön pääomaan pyritään vuosittain lisäämään 20 % säätiön omistamien osakkeiden tuotosta huomioiden kuitenkin säätiön hallituksen päättämät erityistarpeet. Säästämistavoite ei saa vaarantaa säätiön toiminnan tarkoitusta.

Osakkeiden tuotoilla muistosäätiö hankki Nordea Bankin osakkeita 19990,32 eurolla.

Muistosäätiön tilinpäätöksen tulos oli 296.57 euroa ylijäämäinen. Varsinaisen toiminnan kulut olivat 58 400.74 € ja sijoitus- ja rahoitustoiminnan nettotuotto 58 697.31. Säätiön osakkeiden pörssi-arvo 30.9.2024 oli 1 352 536,44 €, rahastosijoitus 42 708,73 € ja käteisvaroja oli 14 518.05 €.

Säätiön laskuliikenteen hoiti Elegian Oy yhdessä asiamiehen kanssa ja laskut hyväksyi puheenjohtaja ja asiamies.

Säätiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille ei maksettu kokouspalkkioita eivätkä he ole saaneet säätiöltä avustuksia. Muutkaan säätiön lähipiiriin kuuluvat eivät ole saaneet säätiöltä

avustuksia, lainoja tai muita etuuksia. Asiamiehelle on maksettu hänen yhtiönsä kautta korvauksena 5675.54 euroa.

Alkanut toimintavuosi 1.10.2024–30.9.2025

Muistosäätiö järjestää vuosijuhlan 13.12.2024 Ostrobotnialla. Juhlan teemana on *Maanpuolustus eilen, tänään, huomenna*.

Säätiö toteuttaa Kotkaniemessä touko-kesäkuussa 2025 tilaisuuden yhteistyössä eteläkarjalaisten toimijoiden kanssa myöhemmin valittavasta teemasta ja järjestää tapahtumaan retken.

Elokuussa Helsingissä järjestetään Ellen Svinhufvud -seminaari, jonka teemana on presidentin puoliso Suomen ulkosuhteiden edistäjänä. Järjestetään kaksi Ukko-Pekka-kävelyä, toinen Helsingissä ja toinen Heinolassa. Svinhufvudin syntymäpäiväjuhla järjestetään 15.12.2025.

Muistosäätiö uudistaa jakamansa kirjapalkinnon valintaprosessia.

P. E. Svinhufvudin muistosäätiön hallitus Helsingissä 14.11.2024